

Synth met vleugels

De Yamaha S90 XS is alweer de derde in de serie. Niet alleen heeft hij veel fijne snufjes geërfd van de Motif XS, de synth is ook uitgerust met de voortreffelijk klinkende S6 concertvleugel.

door Olaf Windey > olaf@interface.nl

INFO

- Prijs incl: € 2.855,-
- Distributie: Yamaha Music Europe Branch Benelux
- Internet: www.yamaha.nl, www.global.yamaha.com

Om maar meteen met de deur in huis te vallen: wat speelt deze Yamaha S90 XS fijn en wat klinkt-ie geweldig! Het klavier voelt gewichtig aan, een beetje zoals een CP300; zwaar maar soepel en heel adequaat qua dynamiek. De oorspronkelijke S90 uit 2002 speelde destijds ook al erg lekker, maar de toetsen van de XS zijn toch net even iets beter.

Opvallend, want de laatste tijd lijkt het klavier toch een beetje het ondergeschoven kindje bij de ontwikkeling van keyboards en synths. De klanken worden beter, maar de toetsen spelen steeds minder prettig, alsof de fabrikanten het productiegedeelte belangrijker vinden dan het daadwerkelijk spelen en live performen. Deze S90 XS is de prettige uitzondering op de regel. De synth is juist uitermate geschikt om live mee te spelen in een band of orkest.

Er bestaat overigens ook een Yamaha S70 XS. Deze is identiek aan de S90, maar heeft 76 toetsen in plaats van 88.

Masterkeyboard

Het uiterlijk van deze S90 XS is bescheiden: lang niet zo schreeuwerig als veel andere synths. Maar uiterlijk zegt niet alles, zo zal later blijken. Het apparaat is grotendeels zwart met een led voor vrijwel iedere knop. De besturing verloopt heel logisch; alles is eenvoudig te

vinden en de knoppen voelen degelijk aan. Aan de linkerzijde zitten de masterfuncties: mastervolume en selectie/in- en uitschakelen van de klanken (of zoals Yamaha ze noemt: parts), aangevuld met vier faders die zijn toe te wijzen aan verschillende functies. Je kunt ze bijvoorbeeld gebruiken voor zaken als panning, reverb en chorus, of om het volume van de vier keyboardzones te regelen. Die vier zones mogen zich ook op een extern apparaat bevinden. Met andere woorden: de S90 XS is met recht een echt masterkeyboard. Je kunt maar liefst 128 mastersettings in het geheugen kwijt.

Arpeggiator

Links zit verder de besturing van de viervoudige arpeggiator. Je kunt zelf bepalen welk part aangestuurd moet worden en of de arpeggio doorloopt als je de toets loslaat. Het verschil met een keyboard is dat je geen breaks of fill-ins tot je beschikking hebt, en ook geen variaties per stijl. Daarom gebruikt men de term arpeggiator in plaats van 'style generator' of 'style recorder'. Je kunt hem gebruiken voor slagjes, rijfjes, frasen of een gehele begeleidingsband in vele stijlen – vaak is er een arpeggiator gereserveerd voor het slagwerk. Het aantal beschikbare arpeggiatortypen is veel groter geworden in vergelijking met de voorganger Yamaha S90 ES. Met 6.779 stuks

moet het raar lopen als er niks naar je smaak bij zit.

Daw-bediening

Iets verder naar het midden komen we vier draaiknoppen zonder eindstop tegen. Per knop kun je verschillende functies toe wijzen. Je kunt ze gebruiken voor de filtering, adsr, eq en de effecten. Onder de knoppen staat een matrix met de parameters die bediend kunnen worden. Het toewijzen van de verschillende functies gebeurt met behulp van twee drukknopjes: Up en Down. De filtering werkt nauwkeurig en er zijn achttien filtertypen voorhanden.

De effectensectie is iets minder uitgebreid dan die van de S90 ES, maar de klank is prettig en vaak kamerbreed. Je kunt kiezen uit 9 typen reverb, 22 typen chorus, 53 typen inserts (A&B) en 9 typen mastereffecten. Dit alles wordt aangevuld met een 5-bands master-eq en een 3-bands stereopart-eq. Verder vinden

we nog twee toewijsbare drukknoppen voor een eventuele daw-controller.

Onder Windows kun je Cubase en Sonar gebruiken en voor Mac Cubase, Logic Pro en Digital Performer. Erg handig om zo vanaf de S90 XS je opnamesoftware te kunnen bedienen. Met de bijgeleverde editor is het mogelijk om knoppen toe te wijzen voor de bediening van andere software en plug-ins. Ten slotte kan er ook een microfoon worden ingeplugd, via xlr aan de achterzijde. Dat microfoonsignaal kun je met de reverb of chorus bewerken.

Afspelen en opnemen

In het midden zit een klein monochroom display. Vreemd genoeg meet deze maar 160x64 dots, terwijl de ES toch een veel groter schermje had. Je vraagt je af waarom hierop bezuinigd is. Oké, alle info past erop, maar je hebt soms wel een leesbril nodig. De cursor laat zich makkelijk bewegen met de pijltjestoetsen en de waarden worden veranderd met de knopjes Dec en Inc, alsmede het datawiel.

Alles wat je speelt op de synth en zingt door de microfoon, kun je direct (eventueel ook tegelijkertijd) opnemen met de audiorecorder. Hiervoor is een 16-bit 44,1kHz stereospoor beschikbaar. Je kunt ook audiobestanden afspelen die niet op deze Yamaha zijn opgenomen; het moeten dan wel wav- of aiff-bestanden zijn. Ook de werking hiervan is echt supersimpel. De opnamen sla je op in het interne geheugen van 192MB of op een extern opslagmedium via

SPECIFICATIES

- 88 gewogen toetsen met aftertouch
- 128 stemmig
- 16x multitimbraal
- AWM2 toongenerator
- 456MB wave memory
- effecten
- arpeggiator
- 1024 voices
- 64 drumkits
- smf-player
- audioplayer/recorder
- mic-input (xlr/combi)
- stereo-out (jack)
- assignable stereo-out (jack)
- headphone-out
- midi-in/out/thru
- 2x footswitch connector
- 2x footcontroller
- 1x usb to computer (midi)
- 1x usb-stick of hd
- 22,4kg
- losse voeding
- inclusief Cubase AI en voice/remot editor

usb. Behalve audio kun je ook midibestanden afspelen. Helaas kun je deze niet opnemen (smf 0/1). Als je de arpeggiator ook zou kunnen vastleggen, had de S90 zomaar het ultieme workstation kunnen zijn.

Achterkant

Aan de achterzijde zitten midi-in/out/thru, een xlr-uitgang voor de microfoon, twee aansluitingen voor footcontrollers (een sustain en een toewijsbare), usb to host (voor midi van en naar de computer), usb to device (naar een stick of externe hd) en twee extra outputs – buiten de standaard L en R. Op deze extra (toewijsbare) outputs kun je bijvoorbeeld de metronoom zetten of een bepaalde part in een performance.

Geluid

Geheel rechts vind je de knoppen waarmee je door de klankenbibliotheek navigeert. De verzameling waveforms is groot: 2.772 stuks, wat in totaal neerkomt op 456MB. Er zijn 1.024 Normal Voices, een verdubbeling vergeleken met de ES, plus 64 Drumkits. Daarbij zijn er 128 GM Voices en 1 Drumkit. Om zelfgemaakte klanken op te slaan zijn er vier banken met elk 128 geheugenplaatsen.

De pianoklank is, zoals eerder vermeld, buitengewoon fraai. Er zijn er ook nog eens heel veel verschillende: de Yamaha CFIIIS vleugel uit de Motif-serie, bijvoorbeeld. Op het

gebied van elektrische piano's kun je kiezen uit bijvoorbeeld Rhodes-, Wuritzer-, Roland- en FM-klanken. Met het modulatie wiel voeg je soms effecten als chorus of tremolo toe – of je zet ze juist uit.

Het gaat te ver om alle geluiden te bespreken, maar ga er maar vanuit dat we hier praten over een sublieme piano, aangevuld met een Motif-geluidenbak van jewelste. Daarin onder meer erg goede strings, houtblazers, drums, gitaren en zeer fraaie bassen. Maar ook op synthesizergebied is er veel te smullen: van de vele sweeps en warme pads bijvoorbeeld. Je kunt de instrumenten bespelen in layer- of split mode. En wat is het op deze S90 XS allemaal makkelijk in te stellen!

In Multi Mode kun je de XS ook daadwerkelijk als klankenbibliotheek gebruiken, aangestuurd door een externe sequencer of computer met midirecordingsoftware. Je kunt dan zestien geluiden tegelijkertijd gebruiken.

Performance

In Performance Mode kun je vier klanken klaarzetten die je wilt bespelen of gaandeweg wilt toevoegen. Je kunt ook bepalen welke van die vier klanken je door de arpeggiator wilt laten bespelen. Yamaha heeft de vier keer 128 User Performances al voor je gevuld, maar je kunt ze naar hartenlust veranderen. Neem wel de tijd om ze eerst allemaal eens te beluisteren, want er zitten erg fraaie dingen bij. De stijlen variëren van filmisch tot rock, en van jazz tot dance. Soms met alleen slagwerkbegeleiding, soms ook met bas en slaggitaar. Als de arpeggiator gebruikmaakt van Mega Voices hoor je echte slagjes, soms met alle bijgeluiden die daarbij horen.

Conclusie

De originele Yamaha S90 was al goed, de S90 ES nog beter. Zodra de Motif XS-serie kwam, hoopte ik stiekem al dat ook de S90 in een XS-uitvoering zou komen. Mijn wens is uitgekomen. En hoe, want de S90 XS klinkt geweldig. De bediening is eenvoudig en duidelijk, het klavier voelt heerlijk aan en de geluiden klinken heel fraai. De prachtige S6 Concertvleugel van Yamaha is bovendien een prachtige bonus. Geloof me, alle kleine tekortkomingen vergeet je zodra je de S90 XS hoort en bespeelt. ■

HET OORDEEL

- + klavier speelt geweldig
- + fraaie pianoklank
- + overzichtelijke, gemakkelijke bediening
- geen midirecording
- klein display

